

JOAN OLIVER I JOAN GUARRO

QUASI UN PARADIS

EX-LIBRIS BIBLIOTECA DE CATALUNYA

ELS AUTORS

EX LIBRIS

CARLES SINDREU
FILO DE PAZ

JOAN OLIVER I JOAN GUARRO

QUASI
UN PARADIS

(ALLÒ QUE A TOSSA S'ESDEVINGUÉ
CENTÚRIA TERÇA D. J. C.)

PASSATEMPS EN DOS ACTES I EN VERS

Portada i figurins de J. Granyer
Capçaleres de R. Reig i F. Lloveres
Música de l'Himne a Tossa
per Eduard Toldrà

Caricatura dels autors per Lluís Morató

TOSSA DE MAR
M. CM. LI.

A l'excel·lent poeta
i bon amic Carles Sindreu
a Tossa, amb tota cordialitat
J. Flaver

Abolint alguns ocis dominicals hem escrit aquesta comèdia, a la qual escauria potser el subtítol pitarresc de gatada. L'obra s'adreça als tossencs i als estinejants i amadors de Tossa. La publiquem — segons fórmula feliçment consagrada — a requeriment dels amics a qui l'hem llegida, i que en són, en potència, els actors. Confessem que nosaltres ens hi hem divertit qui-sap-lo. Hem estat, en aquest cas, un parell de mestres en l'art transcendental i cada dia més difícil de perdre honestament el temps.

Aspirem només a fer riure — en el bon sentit de la paraula —. La cosa és, doncs, prou seriosa. Com va dir el Sapientíssim Pallàs:

Pource que rire est le propre de l'homme.

J. O.

J. G.

15 de juliol de 1951

Per a Carles Sindreu,
poeta i amic,
cordialment

Joan Oliver Joan Sureda

Tossa de Mar, agost 51

PERSONATGES

EN ESCENA

INDIGENES:

MENUDA, 18 anys. Al primer acte, vestit rudimentari, però graciós. Al segon, elegant, a la romana.

MANDONI, 25 anys, patró de barca. Endreçat, barbamec.

GUIA, 30 anys. Vesteix per l'estil de Mandoni.

CAMBRER, 30 anys.

CAÇADOR, 55 anys. Porta un arc i fletxes, i dues perdius.

PESCADOR, 35 anys. Duu un tros de xarxa i un peix.

TOSSENC, 35 anys. Porta un barret especial.

GRECS:

POETA, 40 anys. Vestit amb sobrietat i condícia.

PINTOR, 40 anys. Pobrament vestit, però amb certs detalls de coqueteria.

FILÓSOF, 40 anys. Vesteix amb incúria. Cabells en desordre.

ROMANS:

JOAN VIDAL, 50 anys. Patrici enriquit pel comerç.

AUGUST, 22 anys. Fill de l'anterior. Porta toga blanca.

PÀMPILA, 18 anys. Germana de l'anterior. Molt ingènua. Vesteix amb elegància i coqueteria: joies, flors, etc.

NAUTA PRIMER

NAUTA SEGON, ambdós de mitjana edat. No parlen.

CONSUETA

XAFARDERA PRIMERA

XAFARDERA SEGONA

XAFARDERA TERCERA, velles de poble d'època actual; tenen un cert aire de bruixes. No parlen.

BRITÀNIC

BRITÀNICA, edat indeterminada. Vestits moderns de turista.

JOVE PRIMER

JOVE SEGON, cursis barcelonins, d'època actual. Indumentària d'estiu.

NENA PRIMERA

NENA SEGONA

NEN, vestits de romans convencionals.

GOS, no parla.

VEUS INTERIORS

CORIFEU

TRES VEUS DE XAFARDERA.

VEUS LLUNYANES.

L'acció a Tossa, vers el segle IV de la nostra era (*sic*).

Aquesta obra fou estrenada a la Sala Rovira, de Tossa de Mar, el dia 18 d'agost de 1951, amb el següent repartiment: *Menuda*, Maria Alavedra; *Mandoní*, Rafael Vidal; *Guia*, Miquel Taverna; *Cambrer*, Josep Mullor; *Caçador*, Josep Granyer; *Pescador*, Emili Bosch-Roger; *Tossenc*, Teòfil Isern; *Poeta*, Joan Oliver; *Pintor*, Lluís Morató; *Filòsof*, Josep Maria Camps; *Joan Vidal*, Joan Alavedra; *August*, Joan Guarro; *Pàmfila*, Montserrat Morató; *Nauta I*, Josep Pedreira; *Nauta II*, Pere Nadal; *Consueta*, Joan Canyelles; *Xafardera I*, Teresa Canyelles; *Xafardera II*, Joaquina Serra; *Xafardera III*, Maria Teresa Canyelles; *Britànic*, Francesc Saràbia; *Britànica*, Lola Bech; *Jove I*, Josep Maria Pi i Suñyer; *Jove II*, Jordi Palà; *Corifeu*, J. A.; *Veu de Xafardera I*, Rita Domingo; *Veu de Xafardera II*, Montserrat Alavedra; *Veu de Xafardera III*, Carme Guarro.

Decorats: E. Bosch-Roger, F. Lloveras, R. Reig

Figurins: J. Granyer

Música de l'*Himne a Tossa*: E. Toldrà

Consueta: Joan Canyelles

FIGURINS, per Josep Granyer

Poeta

Pintor

Vidal

Filòsof

August

Menuda (Ac. 1)

Pàmfila

Mandoni

Caçador

Pescador

Britànica

Britànic

Jove I

Menuda (Ac. 11)

Jove II

Cambreer

Xafardera

Infants

HIMNE A TOSSA, per Eduard Toldrà

Mentre un troç

Chor

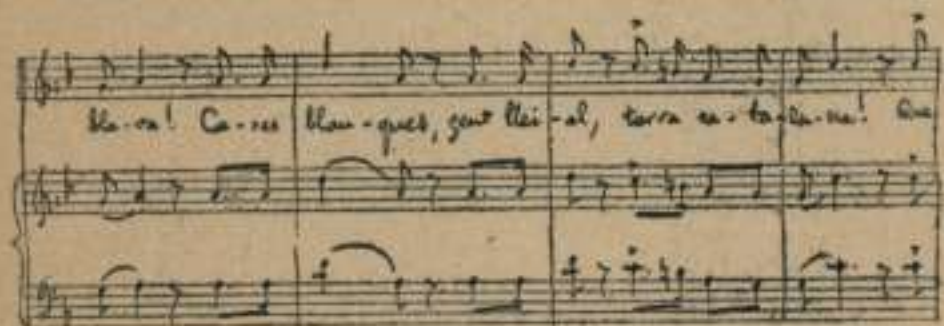
Oh, Tos-sa, oh, Tos-sa, per-la impulsió de la Cos-ta

Bra-va! Vos deu-rat saepe cu-nill s'aire dels i d'os-sa

bla-va! Ca-tes blau-ques, gent llei-al, terra ca-ta-la-na! Au

Deu et guar-de de mal i de do-ri sa-lut i-

-fa-ua. Tos-sa! Tos-sa!

ACTE I

PRÒLEG

VIDAL, CONSUETA

(Davant la cortina closa apareix Joan Vidal.)

VIDAL

Planyeu-vos gent de Tossa — i estinejants!
Dos amics que fan versos — a quatre mans
han escrit una farsa — per xics i grans
on veureu la Turissa — dels temps romans.
Qualsevulla semblança, — vaga o patent,
de paraula o de tipus — en moviment,
que hi hagi entre nosaltres — i aquesta gent,

(Amb l'index fa un gest circular indicant els espectadors i a si mateix i, de seguida, un altre amb el polze assenyalant vers l'escenari.)

és pura coincidència, — senzillament.
Quan s'obri la cortina (*) — ja comprendreu
que el propòsit que ens mena...

*(Algú empeny Vidal des de darrera la
cortina.)*

Nois, no empenyeu!

CONSUETA

(Traient el cap pel tall de la cortina.)

Plegui, senyor Alavedra. — Ja estem.

VIDAL

Ja esteu?

(Al públic.)

Pretenem fer-vos riure... — Doncs, no ploreu!

(Mutis. S'alça la cortina.)

*Passeig de Mar, a Tossa. Es veu la platja i, al fons, el mar amb
L'Illa. Al primer terme de la dreta un casalot amb una porta i
una finestra practicables. Al primer terme de l'esquerra, una
roca, també practicable. En segon terme, el cap de Tossa amb
la silueta característica de la torre. Al centre de l'escena, una
roca de forma allargada, que servirà de seient. Més al fons i a
la dreta, una barcaçada parada. Dreta i esquerra, les de l'actor.*

ESCENA I

MENUDA, POETA, PINTOR, FILÒSOF

*(El Pintor està fent un retrat de Menuda, asseguda a la roca del
mig. El Poeta escriu de cara el mar y el Filòsof, ajagut prop
de Menuda de panxa a terra i sostenint-se el cap amb el pal-
mell de les mans, contempla la model. Un moment de silenci.)*

FILÒSOF

Menuda, saps que ets molt intel·ligent?
Tens unes cames... i un perfil... de grega!

MENUDA

No m'ho digui, senyor, que no sóc cega
i no està bé rifar-se de la gent.

(Segueixen parlant.)

PINTOR

Poeta, com us ragen aquests versos?

* Si hi ha teló en lloc de cortina, aquest vers serà substituït per un altre que digui:
"QUAN EL TELÓ S'AIXEQUÍ"

POETA

Són d'un drama d'amor i de rivals...

PINTOR

Si no hi haguessin tants jurats adversos
podrieu aspirar a Flors Naturals.

POETA

*(Mira la tela del pintor, que és un ede-
fessi.)*

I vós, esteu content d'aquesta tela?

PINTOR

Es un retrat...

POETA

Ja ho veig!

PINTOR

...no massa lleig...

L'havia començat a l'aquarella,
però no em vull ficar en terreny d'en Reig.

POETA

I això de pintar a l'oli don per viure?

PINTOR

Què no veieu que aquí tot és barat?
Si fa no fa rendeix tant com l'escriure.

POETA

Escudella i carn d'olla per tot plat.
(Segueixen parlant.)

FILÒSOF

(A Menuda.)

Una dona, allà a Grècia, és com un fòtil.
Només pensa en vestits i en presumir;
pro tu ja pressenties Aristòtil
tot i que no sabies de llegir.

MENUDA

I que no s'hi estila el matrimoni?
Perquè vostè sols parla de Plató
i a mi em convè un xicot com en Mandoni
que es casi i pagui. Oi que tinc raó?

FILÒSOF

Segurament. No n'he trobat ni una
que no s'entesti a fer-me treballar.

Jo prou les porto a contemplar la lluna,
però no estan per brocs.

POETA I PINTOR

(Que han parat l'orella als darrers versos.)

Ha, ha, ha, ha!

POETA

(Mirant vers l'esquerra.)

Pleguen la sessió, pintor de Llotja!

PINTOR

I això?

ESCENA II

MENUDA, POETA, PINTOR, FILÒSOF I MANDONI

(Mandoni entra per l'esquerra, saluda amb un gest i s'acosta a Menuda.)

POETA

Véneu a prendre-us la model.

PINTOR

Veiam si un dia inventen el rellotge,
que amb les hores, la noia, em pren el pèl.

(Continuen parlant.)

MANDONI

(A Filòsof.)

Escolti, bon senyor: la forastera
que ahir arribà d'Esparta navegant,
a la plaça cercava, fa un instant,
algú que l'acompanyi a Sa Boquera.

(El Filòsof desapareix raudament per l'esquerra.)

ESCENA III

MENUDA, POETA, PINTOR I MANDONI

MANDONI

Un de menys!

MENUDA

Com l'has tret!

MANDONI

Com trec les mosques.

PINTOR

Quieta la model! Fes un esforç...
Mandoni!

MANDONI

Què?

PINTOR

La deixes a les fosques
i, sense llum, se'm desdibuixa el tors.

*(Mandoni, que feia ombra a la noia,
canvia de costat.)*

MANDONI

(A part, a Menuda.)

Que em carreguen aquests grecs...
Els pinzells, les plomes d'ànec...
Tampoc no en som tant, de llecs!

MENUDA

Ara ens hi faran el mànec!

(Transició.)

I els romans, com deuen ser?

MANDONI

Tots són subscriptors del *Brussi*:
menjar molt i pair bé
i anar a passeig amb el gussi.

MENUDA

Em plauria fer un viatge
per l'imperi d'Occident...
Tu duries l'equipatge.

MANDONI

Jo, el marit, naturalment!
(Segueixen parlant.)

PINTOR

Senyor versaire, ja he finit la tasca.

POETA

Jo he escrit una quarteta.

PINTOR

Quin treball!

POETA

Ja comprendreu que entre donar-vos rasca
i fer, de tant en tant, algun badall,
un no dóna per més...

PINTOR

I de què tracta?

POETA

El tema és vidriós i sensual...

PINTOR

Ah, sí! És un drama...

POETA

Que tindrà un sol acte
a base del triangle conjugal:
ella, el marit i un jovencell de l'Àsia
que el marit va conèixer a l'Odeó.
Naturalment, a ella —es diu Vespàsia—
ni li fa gens de gràcia aquest minyó.

(Continuen parlant.)

MANDONI

(A Menuda, alludint els grecs.)

Com es pot veure,
qui els ha de creure?
Són indecents
i decadents!
Llur saviesa
sols és peresa.
Entre ells i jo,
qui és el més bo?
Mon cap s'empesca
nous arts de pesca:
xarxes i esquers
per fer diners.
Si a la Planassa
el peix hi passa
molt aviat
tindrà un quillat.
Sento un desfici
d'esponsalici!

Digues, Menuda: casem-nos ja?
O encara penses fer-me esperar?

MENUDA

Mandoni, calla!
Tot això és palla!
Ja em plau també
fer algun diner,
pro la bellesa
em té sorpresa.
El saber i l'art
són cosa a part.
Si tu pintessis
o componguessis!
Però el teu greix
fa tuf de peix,
portes escates
a les sabates;
mai no se't veu
per l'Ateneu,
no munys la parra
com en Sagarra
i amb llengua audaç,
quan em diràs
que d'Afrodita

(Al públic.)

—valgui la cita—
veus resplendir
deixes en mi?

Digues, Mandoni, què sent ton cor?
Només la febre del guany i l'or?

ESCENA IV

MENUDA, POETA, PINTOR, MANDONI i FILÒSOF
(Filòsof entra corrent per l'esquerra.)

FILÒSOF

Calleu! Mireu què ve de Giverola!

(En el mar i per la banda dreta es veu un vaixell que maniobra matusserament i desapareix pel mateix cantó. Tots miren vers la direcció indicada.)

MANDONI

Es un tres pals!

POETA

Les veles són llatines!

PINTOR

Més que un vaixell sembla un ocell que vola!

MENUDA

Si que vola, i ho fa com les gavines!

(L'escena pren un aire de divertiment.)

MANDONI

El capità puja al pal.
Mira un mapa, l'animal!
Se li han inflat les galtes
com si les tingués malaltes.
Diu la tripulació:

(Amb la mà darrera l'orella tots fan pàmpol.)

VEUS LLUNYANES

Què és la vida? Una fricció.

TOTS

Una fricció!

MANDONI

Ja ha salvat l'últim escull.
Té por de posar en remull
la cara que duu al darrera.
Però la gent no s'esvera
i repeteix amb braó:

VEUS LLUNYANES

(Més properes.)

Què és la vida? Una fricció.

TOTS

Una fricció!

(Mandoni i Menuda fan ball amb entusiasme.)

FILÒSOF

Mira! Mira! Són romans.

POETA

Ens fan signes amb les mans.

PINTOR

Ja les aigües mansüetes
travessen, de Ses Illetes...

MANDONI

(*Deixant de ballar.*)

Diu l'host amb convicció:

VEUS LLUNYANES

(*Més properes encara.*)

Què és la vida? Una fricció.

Una fricció!

ESCENA V

MENUDA, POETA, PINTOR, FILÒSOP, MANDONI, JOAN VIDAL,
AUGUST I NAUTES LLIBERTS

(*Murmuris i espectació generals. Tots miren cap a la dreta. La música de fons toca l'Obertura de Lohengrin. Entren de la banda de mar — dreta — Joan Vidal, August i dos mariners. Vidal avança sol uns passos i saluda a la romana. Cessa la música.*)

VIDAL

Salve, gent de la platja! Perquè el fat no m'aplani.
de la llunyana Roma, l'hòspit Mediterrani
he seguit amb la nau, salvat de tot perill,
per dos nautes lliberts i l'August, el meu fill.

(*L'assenyala i aquest saluda.*)

Em dic Joan Vitalis... Narrar tota la història
de la meva existència, fora dura memòria.

Sóc noble i mercader, pro ara visc retirat
i tinc unces i ganes de morir descansat.

Durant anys he exercit a Itàlia el monopoli
re repartir a la indústria el *cupo* de petroli.

Ja veieu, pel que dic, que qui us parla és algú:

l'emperador Teodosi vol que el tracti de tu
i em faig amb gent de lletres, el metge i el notari,
i amb les forces més vives que allí pogueu trobar-hi.

Quan la nau salpà d'òstia i embestí el mar immens
el moll formiguejava d'homes, dones i nens.

(*Murmuri monòton dels altres.*)

POETA

També de lluny vinguérem; no som d'aquest paratge.

VIDAL

Feliç qui, com nosaltres, ha fet un llarg viatge
— us dic — perquè altra cosa tan bella no m'apar
com l'eterna aventura de l'home i de la mar.

N'hem passat de molt crespes! Penseu que al segon dia

l'Aurora va llevar-se feta una Fúria impia:
duta per la ressaca d'espaventable bram
la nau, vers uns esculls, llençava el seu fustam.
Per rebre l'huracà les veles eren poques.
Es trencava el cordatge, rebullien les roques,
el mar era una orquestra d'escumes ullulants
i el cel una pissarra de llampecs fulgurants.
La filla se'm mareja i corre a la llitera;
els dos nautes lliberts volien tornar enrera;
l'August es lliga als braços la roda del timó
i jo, al castell de proa, deia: — No tingueu por!

(Murmuris.)

Després vingué la calma que segueix la batalla
o l'agraït silenci de quan la ràdio calla...
I als deu dies de córrer en braços del Destí
de la nostra aventura hem obirat la fi.
Potser em preguntareu: per què aquesta família
ha vingut de més lluny que Marsella o Sicília?
No té aigua l'Adriàtic ni cales el Tirrè?
Per què anaven tan lluny, al capdavant? Per re?

(Pausa. S'escura el coll.)

A Roma, entre els patricis, es parla de Turissa
com d'una vila vella sense demanadissa.
Pro un viatger va dir-nos: — Allò és el Paradís!
i ens va fer venir ganes de visitar el país.
Crec que s'hi crien suros, que hi ha peix a balquena,
que un grup d'artistes grecs hi doblega l'esquena...
I he vingut a afinar-m'hi, si la cosa s'ho val,
perquè els segles llegeixin: — Salve, Joan Vidal!

MANDONI

Tinc un solar en venda tocant el cementiri...

VIDAL

Tan de sobte, així, jove, no sabria què dir-hi!

MANDONI

La terra és afemada i plana com la mà!

MENUDA

Mandoni, no amoïnis aquest senyor romà.
Tot just flaires negoci i de seguida et frises!

MANDONI

No veus que és la manera d'aconseguir divises!

POETA

(A Vidal.)

Escolteu, Ciceró: dels grecs sóc el degà
i el que passa a Turissa em pertoca explicar.

PINTOR

Aneu errat de comptes! Això encara no és Xauxa!
Som pobres i alegrets!

FILÒSOF

I avorrim la disbauxa!

MANDONI

Pro estimem el progrés!

POETA

Indígena: tu, muts!

VIDAL

Expliqueu-vos d'un cop!

POETA

Parlaré sense embuts!

(Preparació.)

Mitja dotzena d'hostals
fan, per pocs diners, la vida.
Tenim la taula a la mida
dels nostres justos cabals.
Dir que jeiem fóra fals:
uns pinten, d'altres fan versos
i un sol, amb llibres dispersos,
fa com qui filosofeja
i de tant en tant passeja
dames d'origens diversos.

Els del poble, bona gent,
dompten la mar i la terra.
No passen mai de la serra
que els limita el firmament.
A penes el sol s'encén
el que hissa la teranyina
veu el pagès que camina
a l'hort, per fer-hi el jornal.
Ja veieu, senyor Vidal,
que Turissa no és cap mina.

Potser un dia aquest passeig
estarà ple de tavernes

on nosaltres, Holofernes,
hi pagarem l'escabeig.
Veurem un aiguabarreig
de "Passa!" i "Ora pro nobis",
de "Toca'm" i "Tu no ho provis"
entre els amos d'ua hotel,
del cafè de Can Vi-amb-mel
i el restaurant Coram-Vobis.

Fins ara això no ha passat
i ens doldria molt el *gasto*
si us barrotéssiu el *basto*
amb els del ronyó pelat.
Hoste, sou ben arribat,
pro no ens porteu coses tristes:
inspectors, estraperlistes,
o farinares bergants,
perquè nosaltres, romans,
som honorats a més d'artistes.

PINTOR

I els artistes, compreneu,
tenen la pell delicada.
No es juguen l'anomenada
ximplement, a cara o creu.
Ignora amb qui se les heu
aquell que els tracta de pàries
o l'altre que en formes varies
pretén comprar-los el vot
com qui suborna un burot
amb una caixa de fàries.

(*Rumors d'aprovació.*)

VIDAL

Ja veig, pintor i poeta, que sou del geni viu,
però em plauria creure que potser us excediu.

(*Avança vers el Pintor i mira la seva
tela.*)

Per exemple: si jo us faig a mans mil peles
i vós, a canvi, em deu, suposem, dues teles
com la que aquí heu pintat, us semblarà bon preu?

PINTOR

Oh magnífic Vidal, qui parla de menyspreu?

VIDAL

(*A August.*)

August, porta al vaixell aquest mòmia insigne.

(August agafa la tela que afanyosament li dona el Pintor. Vidal ullarga una bossa a aquest.)

(Al públic.)

Em sembla que he quedat d'una manera digna.

AUGUST

(Que durant tota l'escena ha donat mostres d'interessar-se per la bellesa de Menuda diu a part, abans de fer mutis per la dreta seguit dels dos mariners:)

La pàtria potestat m'obliga a complir amb zel,
però jo, per mil peles, m'enduria el model.

ESCENA VI

MENUDA, POETA, PINTOR, FILÒSOF, MANDONI I VIDAL

VIDAL

Àtic! Joni! Beoci! Us invito a pa i trago.

(Els tres apehalius els dirigeix, respectivament, a Poeta, Pintor i Filòsof.)

PINTOR

Aquest romà, quan parla, convenç els de Cartago!

VIDAL

Que la meva arribada signifiqui unió.
La vida, al capdavant, què és?

TOTS

Una fricció!

MANDONI

(A Vidal.)

Senyor, que em deixeu venir
i us ensenyaré el solar?

VIDAL

Si no se'ns hi fa molt tard...

MANDONI

Anem?

MENUDA

No; l'espero aquí.

(Tots fan mutis per l'esquerra menys Menuda.)

ESCENA VII

MENUDA I AUGUST

(August entra per lateral dreta menjant una poma. Porta una toga penjada al braç, que deixa damunt una roca. Menuda està asseguda al peu de la barca, mirant el mar.)

Com te dius?... Potser Pomona?..
Ves quina desgràcia... Es muda!...

(S'asseu al seu costat.)

Em deixes seure una estona?

MENUDA

(Apartant-se una mica.)

Es mal vist que una minyona
segui amb gent desconeguda...

AUGUST

Com te dius?

MENUDA

Em dic Menuda.

AUGUST

Ets bonica i sembles noble.

MENUDA

No hi ha casa per tant moble.

AUGUST

(Ofertant-li un tros de poma.)

En vols?

MENUDA

Els plats no els escuro.

AUGUST

(Ensenyant-li una moneda.)

Mira com lluu!

MENUDA

Què és?

AUGUST

Un duro.

MENUDA

Sàpigues que en aquest poble
tots el treballem el suro!

AUGUST

Jo só August; i hereu d'un pare
que té, al menys, tretze galeres...

MENUDA

Bufa! Dotzena de frare!

AUGUST

...setcents esclaus...

MENUDA

No exageres?

AUGUST

...i un palau a Roma, encara,
tot de marbre de Carrara.
Vull que vinguis amb mi a Roma!

MENUDA

No et pensis, m'agradaria.
Grec que hi feu bastanta broma.

AUGUST

Cada dissabte una orgia.

MENUDA

I el visat?

AUGUST

Jo te'l treuria...
S'entén! Si no tens tracoma.
Mira, Menuda, ja em triga
fer un passeig per la Via Àpia
amb tu, en la meua quadriga...
Jo aniré vestit d'auriga!

MENUDA

I jo com iré, ganàpia?
Amb mon hàbit d'escolàpia?

AUGUST

Ximpleta! Portaràs robes
de seda, que en diem túniques...

MENUDA

Les estrenaré?

AUGUST

Ben noves!

MENUDA

Són models?

AUGUST

De formes úniques!

MENUDA

Caldrà fer gaires emproves?

AUGUST

Sols tres, com les guerres púniques.
I de penjolls, i tumbagues,
i fermalls...

MENUDA

Verge Maria!

AUGUST

...en tindràs...

MENUDA

Com m'embriagues!

AUGUST

...més que un foc no en cremaria.

MENUDA

I on són?

AUGUST

On les trens, si pagues:
dalt de la Muntanya Pia...
Anirem al circ en carro
obert...

MENUDA

Si, una jardinera!
I si pesquem un catarro?

AUGUST

Allí un home i una fera
lluiten amb gràcia torera.

MENUDA

Hi deurà haver el senyor Guarro.
(Menuda queda un instant pensivola.)
Pensant-hi ja em cau la bava!

AUGUST

Jo et veuré un cop la setmana
al gineceu...

MENUDA

(Indignada i pinxesca.)
Què has dit, txava?

I creus que una catalana
s'avindrà a servir l'esclava
en una domus romana?

AUGUST

Noia, comprén que una estranya
—i bàrbara, per més senyes—
no pot ésser la companya
legítima...

MENUDA

Com ensenyés
l'intent que t'ha dut a Espanya,
Roma pèrfida!

AUGUST

(Irònic.)

Que em renyes?

*(Intenta abraçar la noia, la qual pren
l'actitud de fugir terra endins.)*

MENUDA

(Amb feresa.)

Mira les xarxes, les roques,
els tamarius i les branques,
les sureres i llurs soques:
aposto que t'hi entrebanques
si m'empaites i si em toques,
fastigós tractant de blanques!

AUGUST

Nosaltres som d'una raça
tan poderosa i altiva
que de tot en tenim massa...

MENUDA

Però us manca un Carles Riba!
(Vociferant.)

Jo no vull ser de Terrassa!
Abans morta que captiva!

AUGUST

No lladris, que no ets cap gossa!
Tractem com la gent honrada:
tu véns, jo t'omple la bossa
i si després no t'agrada
la videta regalada
que et daré, tornes a Tossa.

MENUDA

(Irònica i assenyalant l'horitzó.)

Vols que passi aquella ratlla
i me'n vagi de la vila
sense la vènia del batlle?
Gràcies, no sóc tan tranquila!
I faria bona fila
si tornés nedant d'espalla!

AUGUST

(Conciliador.)

Doncs farem una altra cosa...
Et diràs Flàvia —com l'àvia—
i et tindrè un cert temps reclosa
amb mestres que et facin sàvia.
I, després, seràs ma esposa.

MENUDA

El que seria és la flàvia!

AUGUST

(Despectiu.)

Només enteneu en barques...

MENUDA

(Amb mimica escaient.)

I caminem com granotes
amb els braços i les potes...

AUGUST

(Desenganyat.)

Veig que en aquestes comarques
les xicotes són molt carques.

MENUDA

I punxents, com les garotes.

AUGUST

A tu ni el Papa no et muda,
però el temps és llarg, saps, rossa?

MENUDA

Sóc bruna.

AUGUST

Com vulguis, mozza...

MENUDA

Mossa no, que em dic Menuda.

AUGUST

Déus, quina gent més tossuda!

MENUDA

Tossuda, que ve de Tossa.

ESCENA VIII

MENUDA, AUGUST I MANDONI

(Menuda va per retirar-se, irada, per esquerra.)

AUGUST

(Intenta seguir-la.)

Escolta! Menuda! Noia!

Però no siguis així!

(Apareix Mandoni per lateral esquerra i s'interposa entre els dos.)

MANDONI

(A August.)

Tu segueix el teu camí
que ja l'hem vist la tramoia.
Moltes paraules llampants
i a l'ham molta llepolia,
però de la sacristia
no en veurem ni els escolans.

AUGUST

Quins conceptes més erronis!

MANDONI

Que et penses que ens creix el pèl
perquè afaitem els Mandonis
i els Indibils a repèl?
Ets l'estampa del teu pare!

AUGUST

Què hem fet de mal?

MANDONI

No ho sabeu?

Ja tens gruixuda la cara!
M'ha regatejat el preu.

AUGUST

De què?

MANDONI

D'un solar fantàstic!
Com si es tractés de xanguet!

AUGUST

Bé deu tenir-hi el seu dret!

MENUDA

Sempre el negoci! Quin fàstic!
Així tota la teva ira
no és perquè festegi amb ell:
és perquè has anat a fira
i t'han tustat el clatell.

MANDONI

Defenso els drets de la terra:
de les pedres en faig pans!

AUGUST

Que us en costaran de guerra
aquests mots, als catalans!

MENUDA

(A Mandoni.)

Només penses en la bossa.
Tu m'estimes? No pot ser.

MANDONI

Dissimula, que ets a Tossa
i aquest és un foraster.

MENUDA

Tant-se-val! Mon cor no el mena
el compte corrent del Banc!

MANDONI

Però qui es romprà l'esquena
perquè tu mengis pa blanc?

MENUDA

(Parant-li els peus.)

Encar no em guardes la vinya.

AUGUST

La Menuda té raó.

MANDONI

(Excitat, a August.)

Que vols que et clavi una pinya?

AUGUST

*(Posant-se en guàrdia, a tall de bo-
rador.)*

Als romans res no ens fa por.

MANDONI

(A Menuda i fent el desentès.)

Fixa't com parla el frenètic!

AUGUST

Tu, en canvi, sembles apàtic
per ser, com ets, tan atlètic.

MANDONI

August, no et trobo simpàtic!

AUGUST

Ets prudent!

MANDONI

I perxò callo.

Estic format a l'escola
gimnàstica d'en Tabola:
si no em paguen no em barallo.

(A Menuda.)

El seu pare, molta planta!
Però d'aquell tros de camp
me n'ha ofert un ral el nam.
Pel cap baix en val quaranta!

MENUDA

Ets esclau de la pesseta!

*(August s'allunya cap a la roca de
l'esquerra i recull i es posa la toga.)*

Adéu, me'n vaig amb l'August.

MANDONI

No t'alabo gens el gust.

*(Menuda es reuneix amb August. Man-
doni es retira cap a la barca i tom-
bant el cap vers la parella diu:)*

M'han fet ben bé la... traveta!

ESCENA IX

MENUDA, AUGUST, PÀMFILA I MANDONI

(Per darrer terme dreta apareix Pàmfila, amb unes flors silvestres a la mà amb les quals teixeix una corona que ha de tenir enlestida quan finalitza l'escena.)

PÀMFILA

(Pàmfila s'acosta de puntetes a Mandoni, que no la ven.)

Ià... hu!

MANDONI

(Tombant-se sorprès.)

Carat!

(A part.)

Què li passa?

PÀMFILA

Mandoni, ho he sentit tot amagada rera un bot.

MANDONI

(A part.)

Doncs faig un paper d'estrassa!

(A Pàmfila.)

I tu, que també ets romana?

PÀMFILA

(Assenyalant August.)

Sóc la germana d'aquell que t'ha fet tornar vermell.

MANDONI

(A part.)

Curull La seva germana!

PÀMFILA

Dissimula; jo et comprenc i ja fa temps que somnio amb un noi com tu...

MANDONI

(Vanitós.)

Quin tio!

(Per August.)

Sota els peus li sego el fenc!

PÀMFILA

Cerco amb ingènua febre
un salvatge escabellat
a qui no hagi embolcallat
l'encegadora tenebra
de la vida de ciutat.

MANDONI

(Al públic.)

Quan el temps hagi arribat
això ho dirà un de Ginebra.

PÀMFILA

A l'August l'atrau l'atzar,
l'aventura i el viatge...

MANDONI

I a tu?

PÀMFILA

Només un paratge
tranquil, vora de la mar.
Comprends? Una cosa així:
la ratlla de la riera
i aquella alzina surera
que es veu al lluny del camí.

MANDONI

No és cap alzina. És un pi.

PÀMFILA

(Ofesa.)

Noi!

MANDONI

Perdona el que t'he dit.

(Pausa.)

Quin nom tens?

*(Mandoni li tomba la cara cap a ell,
amb suavitat.)*

Deixa l'alzina.

PÀMFILA

Em dic Pàmfila.

MANDONI

Cristina!

Et ve com l'anell al dit.

(Al públic.)

Ja heu vist que la de la vila
m'ha plantat com un ninot.
Doncs jo em quedo amb la Pamfila
que és moderna i té més dot.

(A Pamfila.)

Què et sembla Tossa?

PÀMFILA

És un sol!

MANDONI

Tant t'agrada d'arribada?

(Ella afirma amb el cap.)

Doncs fem una passejada.

PÀMFILA

Cap a on?

MANDONI

Cap al futbol.

PÀMFILA

Quin nom!

MANDONI

L'Agusti Pujol

l'ha inventat. Que no t'agrada?

(Al públic.)

Em sembla que farem goll!

(A la noia.)

Passarem per un camí
no gaire lluny del moli.

PÀMFILA

Que són llocs molt freqüentats?

MANDONI

Sols hi ha parelles.

PÀMFILA

Ah sí?

Doncs saps què en podriem dir?

"Camí dels enamorats!"

(Queden extasiats mirant-se fit a fit.)

Mandoni!...

MANDONI

(Tocant-li les pessigolles.)

Pàmfila!...

(Estremint-se mentre li posa la corona.)

PÀMFILA

Hi!...

MANDONI

(Al públic, mentre agafa la noia per la cintura i fan mutis per esquerra.)

Quedarem esborniats!

ESCENA X

AUGUST I MENUDA

(Seguint la conversa.)

AUGUST

Menuda, no sóc cap zero;
parles amb un noi solvent.

MENUDA

I si es desfà el casament,
qui en tindrà la culpa?

AUGUST

El clero!

(Transició.)

Mira en Maudoni com marxa
amb ma germana, del braç.
Ell ja ha recollit la xarxa...
I tu i jo, què fem?

MENUDA

Veuràs...

El cas no te cap urgència
i el festeig és tan bonic!

AUGUST

Noia, amb la teva prudència
se'ns farà borra al melic.
Si vols vaig a Barcelona,
trec el permís nupcial...

MENUDA

Amb el transport actual
te n'hi passaràs d'estona!

AUGUST

Jo no sóc cap fills i betes:
llogo un taxi!

MENUDA

D'en Maymi?

Ja t'ho sentiràs a dir.
Pel cap baix, tres mil pessetes.

AUGUST

(Impacient.)

Pro tu m'estimes?

MENUDA

Potser...

AUGUST

Ja ho has de saber pel clar!

MENUDA

I què és això d'estimar?...

AUGUST

Ara t'ho explicaré:
és un afany, un...

MENUDA

Ja ho sé:

unes ganes de plorar
per tot, per no res...

AUGUST

Molt bé!

MENUDA

I què més?

AUGUST

Vina, reposa...

(August acompanya Menuda fins al centre de l'escena i la deixa reclinada a la roca. Comença l'escena del sofà.)

Figura't que ets lluny d'aquí
i no facis altra cosa
que escoltar el que vaig a dir...
Som al bosc...

(Per l'esquerra apareix un tramoista que col·loca, amb tota naturalitat, un pl de cartró al costat de Menuda.)

Una font vibra

(Per la dreta, mateix joc amb una font.)

amb melodiós estil.
Et commouen cada fibra
els efluvis de l'abril.
Estàs sola i abaltida,
pro una veu, al teu costat,
et perfila la ferida
de l'amor que has somniat.
Es discreta, avellutada,
i diu: —Mira! Cau el sol!

(La llum minva sobtadament.)

Quan la tarda és arribada
com és bell el fontinyol!
Canta al bosc un rossinyol;

(Es sent el cant del rossinyol.)

no en defugis la tonada.
A un clap d'ombra, arrecerada,
tu et reclines, destmaiada
per estranya lassitud.
Res fendeix la quietud.
Mon trepig, mínima dansa,
porta un hàlit d'esperança
a la teva solitud.
Ratlla el cel el frec d'una ala.
Hi ha el rosat evanescent
d'un país convallescent
com un cromó d'en Grau Sala.
El diàleg es retarda.
Tot té un aire malaltis...
No seria aquesta tarda
rebedor del Paradís?
No series tu princesa,
jo donzell enamorat,
la font deu d'embriaguesa,
l'ocell un cantaire alat
i el seu cant una escomesa
musical de flabiols?
Tot és per nosaltres sols!
Argentífers són els vols
de la meva toga blanca.

(Li fa una mitja verònica i l'abrigalla amb la toga.)

No et pervé de cada branca
un perfum contorbador
i una mica de dolor

de la nit que s'insinua?
Jo et voldria veure nua
sense fer mals pensaments
i besar les teves dents
i sentir el bleix que s'afua
com un gran estel amb cua
per insòlits firmaments!

MENUDA

(Seguint el joc.)

I segons com fos la dama
respondria: — No puc més!
Vostra veu el cor m'inflama
i us faig do del primer bes.
(Fa com qui li ofereix la boca.)

AUGUST

(Deixant-s'hi anar.)

Ai! Menuda!...

MENUDA

(El refusa suaument.)

O bé diïa
amb un aire displicent:
— No serà la poesia
un pretext per anar fent
i fingir una melangia
que et permeti impunement
guanyar el cor de qui somnia,
amb paraules, totes vent?

AUGUST

No, Menuda. Jo t'ho juro!
No es comèdia el que t'he dit!

MENUDA

I allò d'ensenyar-me el duro?

AUGUST

Me'n sento ben penedit.
Jo t'estimo amb tota l'ànima.
Si t'enganyo sóc un vil.
No ho comprens que estic exànime
per l'aroma de l'abril?
Veig la font que juga i plora,
sento el cant del rossinyol
i la màgia d'aquesta hora
en què l'ombra venç el sol!

MENUDA

Jo també em sento malalta
i tinc ganes de plorar...

AUGUST

Deixa'm dir-te arran de galta
que em comences d'estimar.

(La llum minva més.)

Sents, la nit, com ens trasmuda?
Ofeguem d'un bes golut
nostra dolça inouietud
i la febre inconeguda
que ens encén la joventut.

MENUDA

Pro ara vindran pel vermut!

AUGUST

Anem a la mar..., Menuda!...

(Mutis lent i aparatós per la dreta.)

ESCENA XI

*En escena: XAFARDERA 1.ª, XAFARDERA 2.ª i XAFARDERA 3.^a
Veus interiors: CORIFEU, VEU FEMENINA 1.ª, VEU FEMENINA 2.^a
i VEU FEMENINA 3.ª*

CORIFEU

*(En començar a sentir-se la veu del
Corifeu apareixen; Xafardera 1.ª,
per l'esquerra primer terme; Xa-
fardera 2.ª, per l'esquerra segon
terme, i Xafardera 3.ª per la dreta
segon terme. Les tres avancen i es
reuneixen al centre de l'escena da-
vant de la roca. L'aparició de les
tres xafarderes va acompanyada de
fenòmens lluminics adequats, que
es deixen a discreció del director
escenògraf.)*

Les xafarderes — ja són aquí!
Són les que es lleven — més de mati.
Per les escletxes — i els espiells
les videx sotgen — d'elles i d'ells.
Se'n van a missa — mig d'amagat
i com si fessin — un gran pecat.
Ensumen portes — ullen gipons
i ressegueixen — tots el recons.

Negres per fora, — negres per dins,
senten enveja — de llurs veïns.
Són malfeineres — congrien plets,
punxen la nora — fan plorar els néts.
Si són beguines — no tenen fe;
van totes xaixes — i els put l'alè.
Les xafarderes — ja són aquí...
Si ens hi acostéssim?... — Què deuen dir?

(Cada una de les xafarderes ha d'adaptar la seva mimica a les paraules de la veu interior que la representa.)

VEU PRIMERA

No era promesa?

VEU SEGONA

I amb un tossenc!...

VEU TERCERA

Aquell el deixo — i aquest el prenc!

VEU PRIMERA

I el coneixia — de fa un minut!

VEU SEGONA

Pro quan gemegui — ja haurà rebut!

VEU TERCERA

I aquest Mandoni — que feia el moix!

VEU PRIMERA

El que l'atrapi — no ha d'anar coix!

VEU SEGONA

Sempre parlaven — a mitja veu!

VEU TERCERA

Es que devien — ajustar el preu...

CORIFEU

I les lisoires — no tenen fre
retallant honres — a tutti ple.
Les xafarderes — són escorpins
que bescanvien — els seus verins.

Si fins quan dormen — fan el seu fet
i encara remuguen — algun secret.

*(Les tres xafarderes inicien el mutis
cap a l'esquerra, primer terme, sense
se parar de xiuxiuejar.)*

Les xafarderes — ara se'n van
xafarderies — xafardejant...

(Es clou lentament la cortina.)

FI DE L'ACTE PRIMER

ACTE II

PRÒLEG

(Davant la cortina closa apareix Joan Vidal.)

VIDAL

Actus secundus. — A l'escenari
(que, si acàs peca, — peca d'estret)
quatre paletes — hi han fet paret
manats pel batlle — i el secretari.
El prestigien — quelques cafès
i un indigeta — de molta vista
fa servir a taula, — quan ve un turista,
a un fill molt destre — que parla anglès.
Augmenta el nombre — de visitants
que vénen d'una i — de l'altra banda.
No cal pas dir-ho: — la propaganda
ha anat a càrrec — d'agents romans.

*(Rumors a l'interior de l'escenari i
sacseig de cortina.)*

I jo em retiro... — que la comparsa,
àvida, espera — que alcin teló
per explicar-vos — d'aquesta farsa
l'afortunada — solució.

(Mutis. Es descorre la cortina.)

*El mateix decorat de l'acte primer. El casalot de la dreta ha
pres aires de cafè i ostenta una ensenya que diu "A can Vi-amb-
mel". Davant la porta hi ha tres taules amb seients rústecs. Han
passat uns mesos.*

ESCENA I (*)

BRITÀNIC, BRITÀNICA I UN GUIA

(Entren per la dreta.)

BRITÀNIC

*(Indicant amb el gest i la mirada tot
el que el volta.)*

Decir, cómo llamarse este cosa?

GUIA

Doncs, llamarse la platja de TOSSA...

BRITÀNICA

Osté, cóven, saber mocho inglis!

GUIA

Oh, ies, leidi; senc iú i ol rai, plis!

BRITÀNIC

(Assenyalant el casalot.)

Un café?

GUIA

Ies, mai haus l'edificia;
i servirt amb esmero i condícia.

BRITÀNICA

Tener ostras británicas?

GUIA

Ies.

I també bacalao escocès.

*(Pausa. Britànic ho va apuntant tot
en una llibreta.)*

* No hem volgut destacar tipogràficament els barbarismes, vicis d'elocució i particularitats ortogràfiques i fonètiques de les escenes I, V i V bis d'aquest acte, per tal de no marejar massa el linotipista. — N. A.

BRITÀNIC

(Assenyalant L'Illa.)

Que altitud sobre el mar tener roca?

GUIA

Fillet meu, i que n'ets de tanoca!

BRITÀNIC

Mocho bueno... Y llamarse, cuál?

GUIA

L'Illa.

Todo piedra.

BRITÀNIC

Bonito y sencilla.

BRITÀNICA

Ser salada o ser dulce esta mar?

BRITÀNIC

Todos peces saber de nadar?

BRITÀNICA

De estos olas hay más o estar todas?

GUIA

Quants se'n va descuidar el rei Herodes!

(Pausa.)

BRITÀNICA

(A Guia i respirant amplament.)

Saber, mister? Ai lof vuestra sol!

BRITÀNIC

Algun vez llover en español?

BRITÀNICA

Mi querer ver folklore con toros...

BRITÀNIC

Mi gran torre romana de moros...

GUIA

Io enseñart lo mecor del país...

BRITÀNICA

Osté, cóven, saber mocho inglés!

GUIA

...i llevart a bebert visqui an soda

i a ballant amb músiques de moda...
Pro cobrant cent andoles for daí!

BRITÀNIC

Mi encontrar precia cara, caray!

(Durant el diàleg han atravesat l'escena i ara desapareixen per l'esquerra.)

ESCENA II

JOAN VIDAL I CAMBRER

VIDAL

(Entra en escena per l'esquerra i s'asseu a una taula. Pica de mans.)

Esclau!

CAMBRER

(Apareix per la porta del cafè.)

Què hi ha, senyor?

VIDAL

Per ara bones noves.

Un vermut blanc amb seltz.

CAMBRER

I de tapes?

VIDAL

Anxoves.

(El cambrer fa mutis i reapareix de seguida per la porta del cafè amb el servei.)

CAMBRER

Servidor.

VIDAL

Què fa el vent?

CAMBRER

Avui bufa garbí...

Per ara no plourà si el temps s'aguanta així.

VIDAL

Voldries mullader?

CAMBRER

I tant! El blat no puja...

VIDAL

El que puja és el pa, amb pluja o sense pluja!

CAMBRER

Tanmateix, un bon xàfec...

VIDAL

Això pertoca als déus.

CAMBRER

Però a quins déus pertoca, als vostres o bé als meus?

VIDAL

Si de Tossa em plau tot, un sol detall em vexa.

CAMBRER

Quin, senyor?

VIDAL

Que els nadius siguin gent tan complexa.

ESCENA III

VIDAL, PÀMFILA I AUGUST

(Per la dreta apareixen Pàmfila i August. Vidal, en veure'ls, fa signes a Cambrer perquè els deixi sols. Cambrer fa mutis per la porta del cafè.)

VIDAL

Fills meus, ara que us trobo sols i junts, per atzar, en la mena de living que és el Passeig de Mar, voldria que escoltéssiu, si us plau, el vostre pare, que ha de dir-vos uns mots que no us ha dit encara...

AUGUST

Maneu, pare i senyor...

PÀMFILA

Valdrà més que obeïm...

(Els nois s'asseuen a banda i banda de Vidal.)

VIDAL

Jo no he estat mai un dèspota ni he filat massa prim, i sempre us he deixat les regnes bastant fluixes...

(S'aboca sífó i esquitxa Pàmfila, que fa un petit bot.)

Perdona, Pamfileta...

PÀMFILA

Si bado, tota em ruixes...

VIDAL

(Beu.)

Com us deia, fillets, sóc un pare pedaç...

Què hi farem? No m'agrada matar tot el que és gras!

AUGUST

Sou mes que el nostre pare: sou el pare i la mare!

PÀMFILA

Sí, sí...

VIDAL

(Ajalagat.)

No em feu sortir els colors a la cara!...

(Transició.)

Quan la bona Lupèrcia descendi a l'Orç pregon
on habiten les ombres dels que se'n van del món,
era molt jove encara i vosaltres uns nins...

La Parca fa el que vol amb els nostres destins!

En el seu llit de mort la pobreta us besava...

*(S'emociona i encomana l'emoció als
fills.)*

AUGUST

I nosaltres, què feiem?

VIDAL

A tu et queia la bava...

PÀMFILA

I jo?

VIDAL

Marranejaves i movies la mà
en cerca d'una font que s'anava a estroncar...

(Silenci greu.)

Fillets, no ens entendrim... Ara la vida és vostra!

(Transició.)

No pretenc que prengueu el que jo he fet per mostra,
però sí que imiteu, pam ençà, pam enllà,

el meu estil de viure, vull dir el meu tarannà...

Ara que aneu tots dos de dret al matrimoni,

tu, noi, amb la Menuda, tu, nena, amb en Mandoni,

voldria que em diguéssiu d'una manera breu
si és que el vostre criteri s'adiu o no amb el meu.

AUGUST

Des que tinc seny el vostre ha estat el meu criteri.

VIDAL

I tu, noia?

PÀMFILA

(Ha pres una actitud displicent i estúpida. Rosega el tany d'una flor que s'ha tret dels cabells.)

Hi ha temps!...

VIDAL

(Impacient.)

Hi ha més temps que senderi.

PÀMFILA

Doncs no cal anar amb presses!...

VIDAL

Si no es tracta del temps!

AUGUST

(Irritat per l'actitud de la noia.)

El cervell que t'han dat, com és que no l'esprems?

VIDAL

(Categòric.)

Tu no tens un criteri?

AUGUST

(Davant el silenci de Pàmfila.)

La senyoreta Calmes!...

PÀMFILA

(Decidint-se a transigir.)

Me'l va deixar una amiga...

VIDAL

I quin és?

PÀMFILA

El de Balmes.

VIDAL

Com vulguis, filla meva... Però tornem al cas:
la vida dels casats, sabeu? és com un llaç

on sovint s'hi fan nusos o a vegades s'escorre...
En fi, ja m'enteneu, més val deixar-ho córrer...

PÀMFILA

Jo rai! Sè refer un llaç i també desfer un nus.
(Salta d'alegria.)

VIDAL

(A August.)

Quan a tu, estic segur que no ets cap gamarús
i que procuraràs tocar de peus a terra.

AUGUST

La Menuda s'ho val.

VIDAL

Pro té molta mà esquerra!
Altrament, no... daixoneses... més ben dit...

AUGUST

Parleu clar!

VIDAL

*(Que ja fa uns moments està cansat de
sermonejar.)*

Quan hi hagi dues festes...

PÀMFILA

Molt bé, molt bé, papà!

Fa estona que m'espera!

VIDAL

Ah, l'amor!... Qui fos jove...

AUGUST

*(Que s'ha encomant l'alegria de Pàm-
fila.)*

Va per avi i es plany!

PÀMFILA

*(Acaronant Vidal, que està molt sa-
lisfet.)*

Mira-te'l com s'estova!

*(Els dos nois se'n van corrent: ell per
la dreta i ella per l'esquerra.)*

ESCENA IV

VIDAL I CAMBRER

(Cambrer, que durant l'escena tercera ha tret el cop algunes vegades per la porta, apareix amb ganès de continuar la conversa.)

VIDAL

Esclau, i què la feina?

CAMBRER

Molt més que anar tirant!

Des que haveu arribat ve gent i va rajant.

VIDAL

Si noi, no és pas per dir-ho però he tingut manetes.

No tot havia d'ésser per pintors i poetes.

Els grecs, ja ho sé, em bescanten i em neguen la ràó...

CAMBRER

Temen que amb tantes obres estrafeu S'Agaró.

VIDAL

Els intel·lectuals són estira-cordetes.

CAMBRER

Què val tot el saber si falten les pessetes?

VIDAL

I això que els dono feina i els faig guanyar algun ral!

CAMBRER

Jo crec que no us coneixen prou bé, senyor Vidal.

VIDAL

Ès clar, què saben ells de tots els meus projectes?

CAMBRER

Podria preguntar-vos, amb infinits respectes, quins són?

VIDAL

Es molt senzill: convertir aquest país en parada intermèdia camí del Paradís.

Ja haureu vist els del poble que hi poso la moneda

i, a més a més, els fills. La noia és un xic bleada

pro sembla que en Mandoni li va esporgant els brots

i quan vingui el casori puc dir que he fet atots.

CAMBRER

Ja els tiren trona avall?

VIDAL

El dia que el paletes
coronin la teulada en lloc de fer pastetes.

CAMBREER

I com serà la casa, misser Joan Vidal?

VIDAL

Una villa romana davant de l'Hospital.
Hi ha piscina, cloaca, aigua freda i calenta,
cntrada pel servei...

CAMBREER

El que ara no s'inventa!

VIDAL

...i un mosaic trencaclosques que confegeix el bust
de l'amo de la casa.

CAMBREER

De vós?

VIDAL

No. De l'August.

L'he posada en nom d'ell perquè si un dia falto
els inspectors d'hisenda no ens puguin cridar l'alto...
Penso traçar una via que des d'aquell indret,
amb moltes giragonses, ens traslladi a Lloret.

CAMBREER

A Lloret, senyoret? No sé què hi hem de veure!
D'allà baix li en diria que no em voldria creure!
Perquè fa temps un músic els feu sortir al Liceu
els bufanúvols creuen que ja no tenen preu.

VIDAL

(A part, a Cambreer.)

Deixa estar la *Marina*, que encara no l'hem vist:
estem al segle quart després de Jesucrist.

CAMBREER

Senyor, me n'he distret.

VIDAL

Simplici, dissimula.

(Al públic.)

Ja els ho vaig dir als autors, que aquest era una mula.

(A part, a Cambreer.)

Pregunta'm, per exemple, perquè he promés els fills
amb un noi i una noia tan pobres i senzills...

CAMBREER

Ah, sí, sí, de seguida!

(Al públic.)

Veureu, mana qui paga!

(A Vidal.)

Digueu, senyor Vidal, sent home de nissaga,
com és que heu consentit a cedir sengles mans
de l'August i la Pàmfila a rústecs vilatans?

VIDAL

El dia de l'arribada
ja vaig veure que els meus fills
reben la falconada
de l'amor amb sos perills.
De moment vaig esverar-me,
i pensava, què faràs?
Però no sóc cap gendarme
i em vaig dir: —Els escoltaràs.
Perquè, comprens? allà a Roma
encara es mira el color
de la sang, amb punt i coma:
que si és blava... que si no...
Però el noi d'ella s'agrada,
la noia de l'altre... i res:
tot discutint la jugada
ens hi van tocar les tres!
Foren tossuts, no m'ho creia,
em van aixecar la veu...

CAMBREER

Quan un jove té una *ideia*
ni el més pintat no li treu!

VIDAL

Prou vaig dir-los: —Els Octavis,
en llur tronc altiu i brau
que porta la sang dels avis,
hi voldran saba d'esclau?
Pels déus, fills, això ja és massa!
Em fareu tornar mesell!
I ella em diu: —Sóc de ta raça,
pro el que vull és saba d'ell.

CAMBREER

I l'August?

VIDAL

Trenca les baules
i crida més que ella... o tant!
(Però aquí el joc de paraules
no va bé pel consonant.)

CAMBRER

I vós?

VIDAL

Dono la dispensa
i els faig una villa ad hoc.
Un dia o altre es comença
a trencar aquest tripijoc
de noblesa i de família
i de cases amb escuts...

CAMBRER

Fora d'un cas d'hemofília
crec que més val no fer embuts.

VIDAL

Esclau, m'has agradat: ets culte, si no noble!
Aquesta parauleta no és pas de noi de poble.

CAMBRER

La digué un dia el metge i la vaig apuntar,
perquè un cambrer de Tossa ha de saber alternar.

VIDAL

D'esclaus tan saberuts mai no defujo el tracte...

CAMBRER

(Atrevint-se, confidencial.)

Jo voldria anar a Roma... no em podeu fer un contracte
de treball, simulat...?

VIDAL

En parlarem més tard...

(Assenyalant les torres.)

Allà dalt penso alçar-hi una torre amb un far.

CAMBRER

Dins de sa Vila Vella?

VIDAL

Però, minyó, vigila!

No ho saps que en aquell temps no hi era aquesta vila?

CAMBRER

L'he pifiat, senyor! Era per fer reclam...

VIDAL

Què en treus d'anar amb la canya si no duns res a l'ham?

(Inicia el mutis.)

No et descuides res més?

CAMBRER

(Timid i anat-li al darrera.)

Potser el Xalet d'En Bram...

(Vidal fa mutis per sons dreta i Cambrer per la porta del cafè.)

ESCENA V

JOVE PRIMER, JOVE SEGON

(Durant quinze segons sona la música de "Johnny y su pito". Quan la música baixa de to apareixer per primer terme esquerra, Jove primer i Jove segon.)

PRIMER

A l'Ensanxe io m'hi ofego
pues hi fa un calor, que vayal
Perxò hi vingut a la playa...

SEGON

Des de luego, des de luego...

PRIMER

Aquí et banyes i festexes
i goses en tots terrenos...

SEGON

Pro tu quan temps veranexes?

PRIMER

Hasta el quinse por lo menos.

SEGON

Ia sou novios amb la Pili?

PRIMER

Encara no en som, de novios;
a cassa hi han molts agobios
i io tinc que fer la mili.
Donem cada passegada!
Aixòs és lo més barato...

SEGON

I no feu grimègia?

PRIMER

Nada!

L'assunto és passar bé el rato,
La Pili vol que m'hi cassi
quan haxi fet el servici,
però com vols que m'ho faci
si io no tinc cap ofici?

SEGON

Ella té prou desparpajo
per dur-te el sueldo en bandeja.
No et raiis!

PRIMER

No, si no em rajo!

SEGON

Fareu molt bona pareja!

(Transició.)

No et vai veure a la verbena.
Hi havia un lleno que, bueno!
Un lleno de por! Quin lleno!
Hasta la lluna era llena!

PRIMER

Pepe-Paco, és maco el xisto!

SEGON

Pues és dels pitxors que gasto...
Io fai xistos a tot pasto.

PRIMER

Podé et dónes massa pisto!

(Transició.)

Véns als banys?

SEGON

Com que no nado
amb poques oles m'ofego.
Quin vivales!

SEGON

Podé bado!

PRIMER

Hasta después...

SEGON

Hasta luego...
*(Jove Primer fa mitis per la dreta i
Jove Segon per l'esquerra.)*

ESCENA V BIS

(Per al cas que els aplaudiments obliguessin a bisar l'escena anterior, hom ha preparat aquest altre diàleg.)

(Jove Primer entra en escena per la dreta i el Segon per l'esquerra.)

PRIMER

Com has vingut Luis-Fernando?

SEGON

En un amic que té cotxe.

PRIMER

Ets un matalas-callando!
Fas gorres a trotxe i motxe!

SEGON

Vai tenir que aixecar el vuelo
i fer de la capa un saio...

PRIMER

D'a on?

SEGON

D'aquell entresuelo
que vic, al carrer Pelayo.

PRIMER

El deixes? Es un dislate!

SEGON

Hi va el novio de la Meri...
La que duu un bolso granate...

PRIMER

Algun lio té que haver-hi.

SEGON

Si avui dia tot és quiento!

PRIMER

Uf! Es el colmo!

SEGON

Quin asco!

PRIMER

Has de caminar amb molt tiento
perquè no et donguin un xasco.

SEGON

Hi ha qui per sortir d'apuros
tira al bulto sense ambages.

PRIMER

Es que avui amb cinc cents duros
no pots fer-te ni dos trajos.

SEGON

I tu, ia has sanjat l'assunto
del cubo de la basura?

PRIMER

Al jugat, si no hi ha unto,
guanya el que és més caradura.

SEGON

Hombre!

PRIMER

Lo dicho! Lo dicho!
A cassa hi ha prou esmero,
pro el dueño, que és un mal bicho,
em fa fer de basurero!

SEGON

Amigo, deu ser el disloque
veure com baixes el cubo!

PRIMER

Un dia tindrem un choque
que el faré passar pel tubo!

SEGON

No madruguis, sin embargo,
que no hi voràs l'adelanto...
I pel demés... tot té allargo!

PRIMER

Pro es té que anar molt al tanto...
Adiós, Cuqui; en cas d'apuro
ia sats per quins mars navego.

SEGON

Cap on vas?

PRIMER

Me'n vai al muro.

SEGON

Apa, buenas!

PRIMER

Hasta luego!

*(Jove Primer desapareix per l'esquer-
ra, i el Segon per la dreta.)*

ESCENA VI

NENA PRIMERA, NENA SEGONA, NEN I GOS (QUE NO PARLA)

(Durant quinze segons sona la música d'algun fragment del film "Blancaneu". Les nenes, amb el gos, entren per l'esquerra i el nen, amb un volantí, per la dreta.)

NEN

(A nena primera.)

Com te dius?

NENA PRIMERA

Menda, Elisenda.

NEN

Jo sóc Francesc, el fatxenda!

(A nena segona.)

I tu?

NENA SEGONA

Jo Silvia o Sileta;
i mon pare, que és poeta,
diu que la meva onomàstica
resulta bon xic elàstica.

NEN

El meu pare és escultor
i fa unes bèsties de por,
com aquest...

(Pel gos.)

NENA SEGONA

Es diu Cafè.

NEN

Es un gos que sembla un bè.
Voleu venir al Codolar?

NENA SEGONA

(Picant Fullet a nena primera, amb coqueteria.)

Es que no estem gaire bones...

NEN

Tampoc no hi voldria anar
a passeig, amb tantes dones...

(Mutis decidit per l'esquerra.)

NENA SEGONA

No has vist com li hem pres el pèl
a aquest noi tan tiquis-miquis?

NENA PRIMERA

Pro ens ha clavat un miquel!

NENA SEGONA

Pobra de tu que ho expliquis!...

(Fent mutis per la dreta, un cop salvades les dificultats d'arrossegar el gos.)

ESCENA VII

(La llum minva en tres salts. En mig del cel de l'escenari descendeix una lluna plena. S'inicia una música llangorosa ("Somni d'amor", de Liszt) que serveix de fons fins que s'indica. August i Menuda entren per la dreta i s'asseuen a la taula més pròxima. Britànic i Britànica apareixen després per la porta del cafè i s'asseuen a la taula central. Finalment entren Pàmfila i Mandoni per l'esquerra i s'asseuen a la taula que ha quedat lliure.)

MENUDA, AUGUST, BRITÀNIC, BRITÀNICA, PÀMFILA, MANDONI

(Llurs gestos i llurs veus, afectats i romàntics, tenen un aire que conjuga amb la música de fons, la qual baixa de to en iniciar-se el diàleg.)

PÀMFILA

Tota jo fóra un gran plor
si em fessis el salt, Mandoni!

MANDONI

El banyut, aquí, sóc jo:
No em dius sempre: —Que ets dimoni!
(Segueixen parlant.)

AUGUST

Què val l'or, Roma què val
si els comparo amb tu? Ni un xavo!

MENUDA

Ets un romà tan com cal!

AUGUST

Sí que ho sóc, i no m'alabo!
(Id.)

BRITÀNICA

Under the keel nine deep!

BRITÀNIC

It is a gentle to sleep!

(*Id.*)

PÀMFILA

Els dies de cel molt clar
voldria una nau lleugera...

MANDONI

Jo en seria el capità,
tu la sola passatgera...

(*Id.*)

AUGUST

Endevino el meu destí
en els teus ulls, l'hi lleigeixo...

MENUDA

Només hi podràs llegir:
—Dona'm la mà i et segueixo...

(*Id.*)

BRITÀNIC

I watched their rich attire...

BRITÀNICA

Was a flash of golden fire...

(*Id.*)

MANDONI

...i arribar en un Paradís
de palmes i aigua encantada:
jo ser el rei d'aquell país,
tu la reina enamorada...

(*Id.*)

AUGUST

El teu viure s'ofereix
matinal com una alosa.
La primera et vesteix
com els pètals a la rosa...

(*Id.*)

BRITÀNICA

Twass not those souls fled pain...

BRITÀNIC

Which to their corpses Spain...

(*Id.*)

PÀMPILA

Sempre he esperat un amor
que fos carpetovetònic,
parauleta de valor
gairebé només eufònic...

(Id.)

MENUDA

Per què no podrem tenir
les nostres ànimes nues
abraçadetes així
una eternitat... o dues...?

(Id.)

(Sobradament la música romàntica és substituïda per un ritme negroida a base de piano i tam-tam. Els sis personatges deixen de festejar, fan l'ull viu i es posen drets, com electritzats per aquell ritme.)

AUGUST, MANDONI I BRITÀNIC

(Cadascun a la seva parella.)

Ballem?

MENUDA, PÀMFILA I BRITÀNICA

Dansem!

TOTS SIS

Els que siguem!

(Durant uns moments ballen per parelles, però de seguida es posen en fila índia — com en la conga — alternats home i dona, i van serpentejant per l'escena, adaptant al compàs del ritme, moviments i paraules.)

PÀMFILA

Com estic!

TOTS

Catacric!

AUGUST

Quin rebrec!

TOTS

Catacrec!

MENUDA

Ballo i ric!

MANDONT

Canto i bec!

TOTS

Catacreec!
Catacric!

BRITÀNIC

(A Britànica.)

Un pessic
al melic!

BRITÀNICA

(A Britànic.)

Jo te'l dec!

TOTS

Catacreec!
Catacric!
Catacreec!

*(De cop, el tam-lam, canvia de ritme
i els balladors s'hi adapten.)*

HOMES

Els que siguem...

DONES

Ens pessiguem...

*(Repetint les mateixes paraules i se-
guint el mateix ritme i tot fent ges-
tos de pessigar-se la cintura mútua-
ment, el cuc desapareix per l'es-
querra i reapareix de seguida per
la dreta. En arribar al mig de l'es-
cena el tam-lam reprèn el ritme ini-
cial.)*

PÀMPILA

Fem el cuc!

TOTS

Catacruc!

AUGUST

Fem el drac!

TOTS

Catacracl!

MENUDA

Jo no puc!

MANDONI

(Que rep una empena d'August.)

Quin batzac!

TOTS

Catacrac!
Catacruc!

AUGUST

*(A Mandoni, que està mig embriac
i duu una copa a la mà.)*

Embriac!

MANDONI

(A August.)

Tros de rue!

AUGUST

(A Mandoni.)

Vell xaruc!

MANDONI

(A August.)

Cul de sac!

TOTS

Catacrac!
Catacruc!
Catacrac!

*(Canvi de ritme. Mateix joc que
abans.)*

HOMES

Els que siguem!

DONES

Ens pessiguem!

HOMES

Els que siguem!

DONES

Ens pessiguem...

*(El cuc desapareix per l'esquerra i les
veus i el tam-tam van esmorteint-se
fins a cessar del tot.)*

ESCENA VIII

PESCADOR I CAÇADOR

(Que, per la dreta, han presenciat els darrers moments de l'escena anterior.)

PESCADOR

(Assenyalant els darrers balladors que desapareixen.)

Estic esborniat de veure això que passa!
O ells s'han begut es seny o jo m'he tornat foll...

CAÇADOR

Sempre que no ens esverin sa pesca ni sa caça
penso que hi guanyarem amb tot aquest trontoll.

PESCADOR

Veig que a Tossa hi ha gent, com tu, que no s'estranyen
de res...

CAÇADOR

Tant com de res!

PESCADOR

A es poble hi ha un parell
de forasters, t'ho juro!, que cada dia es banyen!

CAÇADOR

De cap a peus? No et crec! Ses cames, com aquell...

PESCADOR

Es banyen i es cabussen...

CAÇADOR

Tu vas perdent sa vista!

PESCADOR

I fins neden sota aigua, mateix que dos dofins!

CAÇADOR

Fan pesca submarina!

PESCADOR

Et dic que no, Batista!
Ho fan per divertir-se i riuen com garrins!

CAÇADOR

I bé, sa mar, que és nostra? Que ens duen perjudici?
Deu ser un remei que es metge potser els ha receptat...

PESCADOR

I aqueixes ballarugues i tot aquest desfici
també són bons per s'asma o adoben d'espallat?

CAÇADOR

Jo dic, Peret, que Tossa amb tot això prospera.
No sóc fet a s'antiga i tinc fe en es comerç.
Es preu d'es peix s'apuja, sa caça s'adinera
i ja he llogat sa golfa a un mec que escriu en vers.

PESCADOR

Això va com se mira... Sa dona també pensa
mateix que tu, Batista, i sempre em fa es corcò:
"Obrim una botiga... Hi ha cops que així es comença...
Potser amb es temps, es nano, serà tot un senyor!"

CAÇADOR

I tu, què li contestes?

PESCADOR

Ses dones, a vegades...

CAÇADOR

Peret, ets dins sa nansa! Ja et veig venent postals:
"Senyora, li embolico?"

PESCADOR

No diguis bajanades!

Rera es taulell sa dona, pro jo amb es sardinals!

(Se sent el tam-tam i les veus llunyanes dels balladors que tornen.)

CAÇADOR

Mira! No els veus? Ja tornen!

PESCADOR

Rellamp, quin carnestoltes!

I en diuen senyoriü!

CAÇADOR

(A part, per pescador.)

Encara vol i doll...

(Al públic.)

No sols de pa viu s'home: siguem, dones, pocasoltes;
ballem i anem de bòlit, fem salts i giravoltes,
banyem-nos cada dia i a s'hora de més sol!

ESCENA IX

PESCADOR, CAÇADOR, MENUDA, AUGUST, PÀMFILA, MANDONI,
BRITÀNIC, BRITÀNICA, TOSSENC

(Els balladors entren per la dreta i segueixen fent aldarull. Tossenc, que els va al darrera, s'ajunta a Pescador i Caçador. A través de la finestra del calè ara i adés es veuen Poeta, Pintor i Filòsof, que figura que juguen a cartes.)

TOSSENC

Companys, vareu sa barca!

PESCADOR

I prou de fer es titella!

TOSSENC

No us en doneu vergonya?

PESCADOR

Potser sou massa grans!

(La música cessa definitivament i els balladors queden en actitud expectant.)

AUGUST

A qui faltem, a veure?

MANDONI

(Menyspreatiu.)

Són de la Vila Vella!

PÀMFILA

(Conciliadora i ingènua.)

Veniu! Feu com nosaltres!

MENUDA

(Amb mofa.)

Tots tenen els peus plans...

TOSSENC

També sabem fer gresca!

PESCADOR

Pro d'una altra manera
més sana i més tranquil·la...

TOSSENC
I d'un estil més fi!
Cantem-ne una?

PESCADOR
Som-hi! Que sigui una havanera!

TOSSENC
Aquella que fa...
(Taralleja a l'orella de Pescador.)

PESCADOR
Justos!

TOSSENC
(Adoptant aires de director i donant el to.)

Do... re... mi... Do... re... mi...

TOSSENC, PESCADOR, CAÇADOR
(Formen un petit cor i amb les actituds proverbials dels cantaires d'en Clavé, canten una havanera típica de la Costa Brava.)

ESCENA X

PESCADOR, CAÇADOR, MENUDA, AUGUST, PÀMFILA, MANDONI,
BRITÀNIC, BRITÀNICA, TOSSENC, POETA, PINTOR, FILÒSOF

(En acabar la cançó, el Poeta, que ha sortit del cafè amb el Pintor i el Filòsof, reclama l'atenció de l'Assemblea amb un gest, i, fet el silenci, diu)

POETA
Com que som fills de la Grècia,
a nosaltres no ens fan gràcia,
tossenens, la vostra facècia,
ni, forans, la vostra audàcia.
Som àtics!

FILÒSOF
No som gent nècia
per sort nostra...

PINTOR
O per desgràcia...

POETA

Cerquem sols la forma pura
i la perfecta harmonia.

PINTOR

Compreneu?... Una escultura...
Un temple...

FILÒSOF

Una poesia...

POETA

El tumult ens angunia.

FILÒSOF

I la barreja ens sulfura!

*(Pausa. Els tres grecs evolucionen per
l'escena pretensiosament.)*

POETA

Qui va descobrir-la Tossa,
contrada gairebé edènica,
amb la seva linia hel·lènica,
el mar blau, la platja rossa?...

FILÒSOF

S'hi vivia amb poca bossa...

PINTOR

...i sense cap pompa escènica...

POETA

Pro..., què ha passat? Doncs resulta
que forasters d'altres races...

PINTOR

...bútxares...

FILÒSOF

...o gent inculta...

POETA

...han seguit les nostres passes,
i per llurs manyes i traces
o llur inconsciència estulta,
la vida a Tossa es complica...

FILÒSOF

...s'encareix...

PINTOR

...s'obstaculitza...

POETA

...es malmet de mica en mica...

PINTOR

...i àdhuc es ridiculitza...

FILÒSOF

...i amb aixó se'ns perjudica.

POETA

Més ben dit: se'ns fa la guitza!

PINTOR

Tossa exigeix!

POETA

Grècia acusa!

PINTOR

Grècia i Tossa fan un pacte
per treure la colla intrusa.

POETA

No volem tenir-hi tracte.

FILÒSOF

I no admetrem cap excusa!

PINTOR

Protestem!

POETA

Que consti en acta!

(Els tossencs queden admirats i afalagats, els romans s'indignen, i els britànics resten perplexos. mentre els grecs assaboreixen ostentosa-ment llur triomf.)

TOSSENC

Són gent amb molts estudis...

PESCADOR

I tenen una làbia!

MENUDA

(A part a August.)

Ves a advertir el teu pare...

BRITÀNICA

Què cosa dir, plis?

PÀMFILA

Aquests ens foragiten, no ho veuen? Quina ràbia!

BRITÀNIC

Gud! Mi quejarme al cònsul del nuestro gran país.

POETA

(A Pintor.)

La gent de Tossa ja és nostra!

PINTOR

I si ve el romà i se'ns quadra?

POETA

Doncs li etzivaré a ple rostre
que és un pervingut i un lladre!

PINTOR

Jo callaré com una ostra...

(A una mirada reptadora de Poeta.)

No saps que em va comprar un quadre?

*(August, que ha escollat la conversa,
va per anar-se'n per l'esquerra, però
el Poeta li barra el pas.)*

POETA

On vas?

AUGUST

A cercar el meu pare...

POETA

Per dir-li, què?

AUGUST

No us importa!

POETA

(A Pintor.)

I semblava un mosca-mortal!

PINTOR

Es que son pare l'empara...

AUGUST

(Cridant.)

Deixeu-me passar!

POETA

No encara!

Esbiegues més que un gaig
perquè ets fill d'un que té bossa.

AUGUST

Faig el que faig: això faig!

POETA

Tu només fas tossa a Tossa;
jo faig tossa arreu on vaig!

AUGUST

(Amenaçador.)

Aviat estarem llestos
si em busqueu les pessigolles...

FILÒSOF

Que em repugnen aquests gestos!

POETA

És ben veritat que els testos
s'assemblen sempre a les olles!

PINTOR

Deixa'l passar...

(A August.)

Ves, noi, ves...

MENUDA

(Pel Poeta.)

No mossega, tot just lladra...

POETA

(A Pintor.)

Amb tu ja ens veurem després...

(August fa mutis per l'esquerra.)

PINTOR

T'ho he dit fa un minut només:
son pare em va comprar un quadre...

ESCENA XI

PESCADOR, CAÇADOR, MENUDA, PÀMFILA, MANDONI, BRITÀNIC,
BRITÀNICA, TOSSENC, POETA, PINTOR, FILÒSOF

*(Poeta, Pintor i Filòsof, secundats per
Tossenc, Pescador i timidament per
Caçador, planten cara a Pàmfila,
Menuda i Mandoni, secundats per
Britànic i Britànica. Murmuris i ges-
ticularió de disputa acalorada fan
de fons a l'escena que segueix.)*

TOSSENC

El grec té raó!

MENUDA

Té raó el de Roma!

PESCADOR

Què hi dius, caçador?

CAÇADOR

Passo la maroma...

MANDONI

Jo estic pel romà!

FILÒSOF

Tu ets mal testimoni!

MANDONI

(Amenaçador.)

No em faràs callar!

PÀMFILA

(Agafant-lo pels braços.)

Prudència, Mandoni!

POETA

(Als Tossencs.)

No veieu, albats,
que el Vidal espera
deixar-vos pelats
com una surera?

TOSSENC

Ben dit!

MENUDA

Molt mal dit!

FILÒSOF

Tossencs inconnexos!

MANDONI *(Assenyalant el Poeta)*

Sou un ressentit
sadoll de complexos!

BRITÀNIC

Mi riñas gustar
si abiertos son venas...

BRITÀNICA

Xòquing! Mi a la mar
echar indiguenas!

(La disputa s'anima encara. Els contendents, ensenyant les dents i movent els dits com urpes, diuen:)

MENUDA, MANDONI, PÀMFILA
Mau! Mau!
POETA, PINTOR, FILÒSOF
Rau! Rau!
TOSSENC, PESCADOR, CAÇADOR
(Amb actitud apaivagadora.)
Xis! Xis!
BRITÀNIC, BRITÀNICA
(Amb gest de repulsa.)
Plis! Plis!

ESCENA XII

PESCADOR, CAÇADOR, MENUDA, PÀMFILA, MANDONI, BRITÀNIC,
BRITÀNICA, TOSSENC, POETA, PINTOR, FILÒSOF, VIDAL, AUGUST,
NAUTA I, NAUTA II, I CAMBRER, QUE ENTRA QUAN S'INDICA

(Vidal entra solemnement per esquerra, seguit d'August i els nautes. Queda enmig de l'escena ben destacat i a dreta i esquerra es formen els dos grups que han sostingut la disputa. La seva aparició és precedida per un redoblar de tambors i un sonar de clarins. En aparèixer, el silenci i la calma són absoluts. Vidal saluda a la romana i diu:)

VIDAL

Tossencs! Hehens! Britànics! Romans! Salve!
Mon fill m'acaba de donar notícia
que disputa ha sorgit entre vosaltres
per causa dels esplais —dances i càntics—
a què la gent feliç sovint es lliura...

(A mesura que avança la tirada, Vidal dóna mostres d'estar lleugerament embriac.)

Cadascú en son estil i a sa manera
dóna eixida als humors que la Natura
amagatzema, segons dir dels metges,
dels nostres organismes als dedintres...
Per què veure amb mals ulls aquesta vària,
diversa, discrepant, distinta forma
d'una mateixa inquietud humana?

POETA

Jo us dic, senyor Vidal...

(Rumors generals.)

VIDAL

Senyor poeta:

mon parlament, si us plau, encara dura.
Dura per dir-vos, o per recordar-vos,
un fet ple de sentit: la terra tota
és un exemple enorme d'harmonia
en la major varietat...

FILÒSOF

Gran cosa!

POETA

Sapigheu, demagog, si no ho sabieu,
que tot això ja ens surt per les orelles...

AUGUST

No n'hi ha prou de saber-ho: cal capir-ho
i aprendre'n les lliçons que se'n desprenen.

VIDAL

Dòmino, noi: són les paraules justes.
Com diu Xènius, filòsof de vanguardia:
"Pars igitur temptabat adhuc pinum
nec prius rutilasque omnes inquit,
pectore atque inspectore tumefactum
narrata ferunt aditus silentia..."
Em sembla que la cosa queda clara...

*(Té un moment de feblesa i s'estin-
tola en el seu fill. Uns tassen i altres
riuen per sota el nas.)*

Per què tossiu, tossencs? I els grecs, què riuen?
I per què callen el parell d'anglesos?
I a vosaltres, fills meus, quina us en passa?
Per ventura penseu que faig el préssec?

(Rumors de divers sentit.)

I ara deia... No sé...

*(Súbitament inspirat, té una arrenca-
da a l'estil de Jaume Borràs.)*

Mes, què podiem
esperar d'una gent que té, mireu-ho!,
el punyal i la creu, tot d'una peça...
Miserable!... Felló!... Mos fills!... Malhaja!...

MANDONI

(Interrompent-lo pietosament.)

Perdó, senyor Vidal! Si la memòria
no m'enganya, aquests versos

VIDAL

(Irritat.)

Què, aquests versos?

MANDONI

Són de Don Àngel Guimerà...

PÀMFILA

Sí, pare...

VIDAL

*(Passant-se la mà pel front amb un
gran gesto tràgic.)*

Teniu raó amb escreix... És que, a vegades,
tot sopant, em remullo un xic la gorja
i aquests porrons de Tossa, pel que sembla,
tenen el pas del broc com una aixeta...
Pro ja ha passat... Ha estat un cap de núvol...

(Pausa.)

I on era jo? Ah, sí! Volia dir-vos...
Tu ets grec, poeta. Català és Mandoni.
La Lola Bech figura que és britànica...
Peró tots, fills del déus, podem conviure
dessota el cel asserenat de Tossa..
Pau, pau i sempre pau: *that is the question.*
No tinguem armes ni a la calaixera...
La guerra, lluny... al Paral·lel!... I encara!
No desperteu la llibertat... que dormi...
Si vols pau, no et preparis per la guerra...
Bevem per Tossa! Porteu vi! Jo pago!

*(Cambrer surt del cafè amb una sa-
fata plena de vasos de vi que dis-
tribueix entre els presents.)*

BRITÀNICA

Esto mister hablar para los codos...

FILOSÒF

Aquest Vidal és de molt bona jeia.

POETA

Em sembla que en treurem les palles llargues.

TOSSENC

Es un senyor molt franc!

PESCADOR

Té un bon caràcter!

CAÇADOR

No tardarà a ser alcalde de la vila!

PINTOR

(Agafant dos vasos de damunt de la safata.)

Si el que hem dit, per alguns ha estat molèstia,
ho retirem...

BRITÀNIC

Ser todos veri amigos.

(Moviment general d'adhesió i simpatia envers Vidal. Uns li toquen l'espatlla i d'altres trinquen el vas amb ell. Aquest, emocional i enfàtic, diu, després de reclamar silenci:)

VIDAL

Nadius i catalans:
em quedo a viure a Tossa.
M'hi trobo com el peix
es troba sota l'ona,
i, com deuen saber,
m'hi estan fent una torre.
Ma sang, en els meus fills,
es mesclarà amb la vostra.
A Roma, un cop cada any,
iré a escampar la boira.
Si a Tossa só romà
seré tossenc a Roma.

TOTS

(Alçant els vasos i sobre uns compassos de música triomfal.)

Salve, salve, Joan Vidal!
Que els déus servin ton casal!

VIDAL

HeHens, britans, forans,
veniu cada any a Tossa:
jovent, dames, senyors
i gent de pèl i ploma;

també els anglosaxons
d'Amèrica i d'Europa,
que sempre van per ells
i mai no ens faran nosa.
Amb parles diferents
i variades modes
doneu vida i color
a aquesta vila nostra.

Tots

(Id.)

Salve, salve, Joan Vidal!
Tindràs un arc triomfal!

VIDAL

Veniu-hi a somniar
parelles casadores.
Veniu-hi a rodar films
més bons que la "Pandora".
Que l'Ava i en Cabré
posin son nom en voga:
que hi sonin els acords
del violi de'n Brosa;
que, si pot ser, el carril,
no arribi mai al noble
(això fóra Montgat,
l'hauriem feta bona!)

Tots

(Id.)

Salve, salve, Joan Vidal!
El profeta colossal!

VIDAL

Ben blanques les parets
i ben franques les portes;
polits tots els hostals,
i honestes les xicotes,
els preus no massa cars
i fresques les llagostes;
hotels de preu pels rics
i recambrons pels pobres...
I per tothom, el mar,
i, per damunt, les torres,
i dintre els nostres cors
l'amor sagrat de Tossa!

Tots

(Id.)

Salve, salve, Joan Vidal!
El teu nom serà immortal!!

A P O T E O S I

(L'escenari s'illumina al màxim i la música de fons interpreta la coda dels Mestres Cantaires, de Wagner, a tot volum. Vidal puja a la roca que hi ha al mig de l'escenari. Menuda i Pàmfila li posen una corona de llorer i aparellades amb llurs promesos resten a dreta i esquerra de Vidal. Els tres grecs formen un grup estatuari a l'esquerra primer terme, mirant el protagonista. Idèntica actitud dels tossencs, a dreta i esquerra de l'homenatjat i a primer terme, Britànic i Britànica, a la gatzoneta, li enfoquen llurs kodaks. Si la tramoia ho permet, l'escena es transforma, després d'uns segons de tenebra, en un anell de núvols que enmarca els personatges. Llum de bengales de colors diversos entre bastidors. Quan cessen els aplaudiments, Vidal baixa de la roca, avança vers el públic i diu:)

VIDAL

Oh Tossa, perla i orgull
de la Costa Brava!
Vas daurat sempre curull
d'aire dolç i d'ona blava!
Cases blanques, gent lleial,
terra catalana!
Que Déu et guardi de mal
i et doni salut i ufana.
Tossa!! Tossa!!

(Dirigits per Vidal, els actors entonen aquest himne que el públic aprèn de seguida.)

FI DE L'OBRA

EDICIÓ:
*350 exemplars. 50 dels quals en paper Registre, numerats
i signats pels autors.*

IMPRESA PAL·LAS, A. G.

BC Biblioteca de Catalunya

Adm. D-TP5

Cat. 1001578667

Exp. 2006-8

26906

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001578667

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

